

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. De Oratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

quocunq; tempore indifferentè vera est ergò. R. negando ant. cuius prob. ant. dist. non importat certam differentiam temporis ita ut nullum ordinem & respectum dicat ad tempus nego ant. ita ut non dicat tempus determinatum concedo ant. & nego consequentiam: Itaq; hoc non est ex natura & ratione verbi, sed quia extrema habent naturalem connexionem exigunt uniri simpliciter & absolute, & non pro tempore aliquo determinato.

VII.
Explicatur
altera pars
definitionis.

Per ultimam scilicet & est semper eorum, quæ de altero dicuntur nota, aliud nihil intelligitur, quam quòd toties quoties in propositione ponitur, prædicatur loco sui significati exempli gratià in hac propositione de secundo adiacente Aristoteles disputat, hoc verbum disputat prædicatur loco rei quam significat. Per hanc particulam excluduntur verba presentis temporis quæ non sunt indicativi modi, ut disputa, disputare, & participia eiusdem temporis, ut disputans, quia eorum quædam nunquam prædicantur ut disputa; alia verò, quæ quidem quandoq; prædicantur, aliquando tamen non prædicantur, ut disputare disputans, &c. si enim dicas disputare de questione proposta cum altero contendere, & disputans loquitur, nec illud disputare, nec hoc disputans prædicabitur, sola ergò verba finita presentis temporis indicativi modi comprehenduntur in hac definitione, ut disputo disputas, deambulo deambulas, &c. Sed in contra.

VIII.

Arguitur in hac propositione deambulo est verbum, ly deambulo non prædicatur, ergò verbum non est semper eorum, &c. R. negando consequentiam, nam non dico, quod non possit esse subiectum, si materialiter pro se ipso sumatur, sed totum quod docui est, scilicet, quando verba sumuntur pro ipsis rebus quas significant, verbum autem deambulo in proposta propositione non accipitur pro suo significato, quia sensus non est quòd res quam deambulo significat sit verbum, sed quòd ipsa vox deambulo sit verbum.

Instatur In hac propositione Petrus est animal, ly Est non prædicatur ergò nulla solutio. R. dist. ant. si accipiat ly Est per modum syncategorematis copulantis prædicatum cum subiecto, quæ ratione copula verbalis appellari solet concedo ant. si accipiat pro suo significato nego ant. & consequentiam. Itaq; si accipiat pro suo significato statim prædicatur, ut si quis dicat Petrus est, faciet propositionem hanc Petrus est existens, unde quando verba pro suis significatis accipiuntur semper de suo subiecto aliquo dicuntur sine extrinseco aliquo vinculo assumpto, ut si quis dicat, Petrus, vel Aristoteles disputat, non est necesse quærere aliquod vinculum ad propositionem perficiendam quia eam per se adjunctum nomini absolvit.

QUÆSTIO II.

De Oratione.

Oratio ad propositionem se habet velut genus, nam in ea nec veritas, nec falsitas, nec perfecta, nec imperfecta, præcisè enuntiatio attenditur, sed tantum quòd aliquid dicatur per modum alicujus termini complexi, in enun-

tiatione autem requiritur ut aliquid dicatur per modum affirmationis, vel negationis: Itaq; Aristoteles lib. I. Periher. cap. 4. definit orationem quod sit vox significativa ad placitum, cuius aliqua pars separata significat ut dictio non ut affirmatio, vel negatio, quam definitionem.

Dico bonam esse. Sic sentiunt post Aristotelem communiter omnes Dialectici. Prob. Explicando omnes ejus particulas. Dicitur vox significativa ad placitum, per quod oratio cum nomine & verbo convenit, & distinguitur per subsequentes particulas, nam nec nominis, nec verbi pars aliquid separatim significat, quod significabat conjunctim, ut patet ex dictis, partes verò orationis separate semper significantes esse debent, adeòq; non est intelligenda definitio, quasi una sola vox significativa esse deberet, vel una saltè, quandoquidem Dialecticorum est tritum axioma significationem totius orationis consistere ex significationibus partium, sed ad discernendam orationem à nomine & verbo in quibus nulla pars separata aliquid significat quod significabat conjuncta. Sed in contra ob particulam Vox.

Arguitur Partes orationis debent significare separatim quod significabant conjunctim ut dictio, ergò malè dicitur, quòd oratio sit vox, sed debet dici quod sit Voces. R. concedendo ant. & disting. conseq. si partes præcisè secundum se spectentur transeant conseq. si spectentur sub ratione formæ nego consequentiam, nam oratio vox dicitur in numero singulari ratione formæ, quæ est unitas ordinis & complexionis.

Instatur Hæ dictiones Cælum, Ignis, Aer, Aqua, Terra habent subordinationem & unitatem ordinis, sed hæ voces non constituunt orationem, ergò ratione ordinis ejusq; unitatis nondum salvatur quòd oratio dicatur vox in singulari. R. dist. ma. habent ordinem & subordinationem naturalia, stitit concedo ma. habent ordinem nexu grammaticali copulatum, nego ma. & concessa mi. nego consequentiam, quia ad orationem non sufficit quæcunq; terminorum congregatio & cumulatio, sed requiritur quòd voces sint grammaticaliter inter se constructæ.

Urgetur, tò Homo albus secundum communiorem sententiam est oratio, quam & ipse Aristoteles approbat I. Top. 4. teste Maffrio, ubi sub oratione comprehendit definitionem copula carentem ut Animal rationale: sed isti termini & dictiones non copulantur grammaticaliter, ergò nulla solutio. R. concedendo ma. & dist. min. non copulantur explicitè & perfectè grammaticaliter concedo mi. implicitè & imperfectè nego mi. & consequentiam: itaq; definiendo orationem in genere ad perfectas species non est necessarium, quales sunt explicita & perfecta copulatio, unde quamvis ad perfectam orationem requiratur aliquod verbum non requiritur tamen ad imperfectam, aliòquin ipse Aristoteles defectuose orationem definivisset, cum ipse in ea omiserit cum tempore quod verba important, & quamvis quis argumentum prosequeretur dicendo ly Homo albus

II.
Orationis descriptio bona est.

III.

alibi posse esse partem orationis adeoq; orationem non esse nihil tamen convinceret, quia & ipsa oratio perfecta simplex pars esse potest & solet orationis composita. Contra secundam particulam etiam

IV. **Arguitur.** Hæ voces nemo, nihil, ubiq; semper, sunt orationes sed istarum vocum partes non significant separate ut dictiones, ergo male dicitur quod oratio sit vox significativa ad placitum cujus aliqua separata pars, &c. prob. ma. quia nemo significat idem quod nullus homo, nihil nullares, ubiq; in omni loco: semper in omni tempore, sed nullus homo, nullares, in omni loco, in omni tempore etiam secundum nos sunt orationes, ergo etiam illa: voces nemo, nihil, ubique, semper. R. tamen dist. ma. sunt orationes implicite transeat, explicite nego ma. sunt igitur illæ orationes non ratione sui, sed ratione significationis quia idem significant, quod in probatione assumitur, unde distingui potest etiam mi. non constant partibus formaliter concedo mi. virtualiter ratione conceptum quos in animo inprimunt nego mi. Sed contra eandem partem & jam adhuc.

Instatur. Aristoteles in presentiarum intendit orationem in communi definire, sed illa nec omni, nec semper convenit per secundam particulam, ergo non omni ut probatum est, nec semper, quia non propositionibus hypotheticis, ergo adhuc male definitur oratio, prob. quod non conveniat propositionibus hypotheticis, quia hujus propositionis composita Petrus studet, & Paulus ambulat, partes separate significant non ut dictio, sed ut affirmatio ergo. R. negando min. ad propositionis hypotheticæ partes respondeo eas hoc habere particulare, unde quando dicitur in definitione quod orationis partes debeant significare ut dictio, & non ut affirmatio intelligendum est, quod ad minus debeant significare ut dictio, per quod non negatur quod aliquando possint significare etiam ut affirmatio, vel negatio, unde potest illa probatio distingui partes hujus propositionis hypotheticæ Petrus currit, & Paulus ambulat separate significant non ut dictio, &c. immediate transeat, mediate nego, nam mediate resolvitur etiam in terminos simplices velut in dictiones.

V. **Oratio** Porro multipliciter dividi potest, nam primo secernitur in perfectam & imperfectam: Perfecta est, quæ integram sententiam declarat, ut Deus est summum bonum: imperfecta est, quæ non declarat integram sententiam: Utraq; subdividitur, imperfecta quidem in eam quæ constituitur ex verbis, aut conjunctionibus, vel aliis particulis quarum vis non finitur in ea tantum oratione quæ profertur, ut si Deum timuerimus: sic vos non vobis: Deum timere, &c. quæ etenim dum auribus percipimus expectamus adhuc ultra aliquid: Et in illam quæ fit ex nomine substantivo & adjectivo, aut ex casu recto & obliquo, quæ licet nullam, nec mutilam quidem sententiam declaret animum audientis tamen ultra non suspendit ut Animal rationale, liber Aristotelis, quibus auditis nil ex-
F. Amandi Hermann Logica.

spectamus ultra nam adjectivum in suo substantivo finitur & terminatur.

Orationes perfectæ sunt etiam multiplices, nam aliqua sunt optativa, ut O mihi preteritos referat si Jupiter annos: alia interrogativa, ut, Domine quo vadis? alia deprecativa, ut, parcite Dardanidæ de tot, precor hostibus uni. Alia imperativa, ut, discite puer virtutem ex me verumq; laborem, fortunam ex aliis; Hæ tamen omnes licet sententiam aliquam explicent animumq; quietent, verum tamen & falsum non enuntiant, ideoq; non enuntiative vocantur, ut proinde perfecta oratio prius subdividatur in non enuntiativam de qua modò & enuntiativam, hæc est quæ verum vel falsum dicit, ut vulgus amicitias utilitate probat, & de his proprie agit Dialecticus, quæ etiam variis compellantur nominibus, nam aliquando enuntiationes, aliquando effata, pronuntiata & propositiones dicuntur, reliquas relinquit oratoribus & poetis.

VI.

QUÆSTIO III.

Quid & quotuplex sit Propositio, seu Enuntiatio?

Propositionem & Enuntiationem ut paulò insinuavi antè in hac quæstione pro synonimis usurpo, nam nec apud alios differentia notatur aliaquam per respectum diversum, si namq; id, quod enuntiatio dicitur se solo ponatur enuntiationis nomen habet, si verò illa enuntiatio verum vel falsum dicens ponatur ad inferendum aliquid ex illa in argumentatione dicitur propositio, quasi pro alio positio ad aliud inferendum, & hoc est, quod propositio supra enuntiationem addit, verum accedendo ad ipsam naturam rei explicandam Aristoteles duplicem propositionis, seu enuntiationis definitionem tradidit primam I. Priorum I. per affirmationem & negationem dicens, quod sit oratio aliquid affirmans, vel negans: secundam I. Perih. 4. per veritatem & falsitatem dicens quod sit oratio verum vel falsum significans. Circa quas Authores inter se controvertunt, aliquibus neutram approbantibus inter quos est Pontius & Oviedo, quorum primus describit enuntiationem quod sit oratio, qua significatur iudicium intellectus de re aliqua: secundus verò, quod sit oratio in qua unum de alio dicitur, quorum sententias absolute reprobandas non censeo, cum hi Authores veritatem & falsitatem, affirmationem & negationem species propositionis statuant, quod sanè negari non potest, quia tamen Aristoteles non posuit principales propositionis species affirmativam & negativam, sed categoricalam & hypotheticam, ideo non videntur illorum Authorum rationes sufficientes ad recedendum ab una vel altera propositionis definitione ab Aristotele allata, quare ut meam declarem mentem quam amplecter.

I. Propositio & Enuntiatio sunt Synonyma.

Plures descriptiones Propositionis

Dico I. Per primam definitionem Aristotelis supra definiti bene enuntiationem. Ita Complutenses lib. 2. cap. 3. Blancus lib. 6. cap. 1. Fuentes Hurtadus & alii, & videtur etiam effens Scoti, nam in 4. d. 8. q. 2. sub lit. X. docet elegantè quòd assertio affirmando vel negando præcedat in propositione assertionem pro-

II.

Prima bona est.